

ΝΕΟΣ
ΕΛΛΗΝΟΜΗΜΩΝ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟΝ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ

ΣΠΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΙ ΕΘΝΙΚΩΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΙ

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

LIBRAIRIE ET IMPRIMERIE

CI-DEVANT

E. J. BRILL.

LEIDE — 1904.

Ε.γ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΑΝΥΠΑΡΚΤΑ ΟΝΟΜΑΤΑ

Θύτης. — Πάντος Εύγαμενός — Πάντεκτος. — Μοσλ-
 τος. — Βασίλειος Ἐπεικτος. — Μαγκλαδίτης. — Καν-
 νίκετος. — Γοργώ. — Πολυάνδριος. — Ἀλλέμωνος. —
 Γεώργιος Πίκος. — Νομάχλωμος. — Ἴζηρός. — Ιερων-
 τόχος. — Ἰεχυρον.

ὑπό τὴν αὐτὴν ἐπιγραφὴν Ἀνύπαρκα ὀνόματα ἐδημο-
 σίευσαν ἐν τῷ Παρνασσῷ¹ πραγματείαν, ἐν ἣ κατέλεξα διά-
 φορα κύρια ἑλληνικά ὀνόματα τῶν μέσων αἰώνων οὐδέποτε
 ὑπάρξαντα, ἀλλὰ δημιουργηθέντα ἐκ παρανοήσεων ἢ παρανα-
 γνώσεων Ἑσπερίων λογίων. Ἐν τῇ πραγματείᾳ ἐκείνῃ συνα-
 δελφοῦνται ὁ Ἀμαρτωλὸς, ὁ Ρακενδύτης, ὁ Θύτης, ὁ Τάλας,
 ὁ Τάχας, ὁ Κύρος μετὰ τοῦ Μελανίου Μαύρου, τοῦ Μελανίου
 Κοκκίνου καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπὶ ἀγιότητι βίου τετιμημένου Γα-
 δάρου (de quodam Gadaro sanctitate vitae claro).

Εἰς τοὺς ἀνυπάρκτους δ' ἐκείνους ἄνδρας προσθέτω ἐνταῦθα
 διαφόρους ἄλλους ὁμοίως οὐδέποτε ὑπάρξαντας, ἀλλ' ἐκ παν-
 τοίων παρανοήσεων πλασθέντας.

Καὶ δὴ πρῶτον συμπληρῶν τὰ ἐν τῇ εἰρημένη πραγμα-
 τείᾳ λεχθέντα περὶ τοῦ ὀνόματος Θύτης τοῦ ἐπὶ τὸ ποιητικώ-
 τερον σημαίνοντος τὸν ἱερέα καὶ προσγραφομένου ὡς προσωνυ-
 μίας συγγραφέων ἢ βιβλιογράφων ἐκ τῆς ἱερατικῆς τάξεως,
 ἀλλ' ἐκληφθέντος ὑπὸ τινων ὡς ὀνόματος οἰκογενειακοῦ. Οὕ-
 τως ὁ Bethmann², περιγράφων κώδικά τινα τοῦ ἐν Κωνσταν-

¹ Τόμ. Α' (1877) σ. 497 κ. ἑ.

² Handschriften des Patriarchats von Jerusalem in Constantinopel ἐν τῷ
 Archiv der Gesellschaft für ältere deutsche Geschichtskunde Τόμ. Θ' (1845)
 σ. 650.

τινουπόλει μετοχίου τοῦ Παναγίου τάφου, ἀπολεσθέντα ἔκτοτε, λέγει, ὅτι ἐν αὐτῷ περιέχεται καὶ ποίημά τι περὶ τῶν ἁγίων τόπων, worin sich der Verfasser Daniel Thytos nennt mit der Unterschrift Δανιήλ θύτου ἀρχῆα μηνὶ Μαΐου ιζ'. Ἀναδημοσιεύων δ' ὁ κ. Ἄθαν. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς τὴν περιγραφὴν ταύτην ἐν τῇ Ἱεροσολυμιτικῇ βιβλιοθήκῃ¹ ἐμεγαλογράφησεν ἐκ παραδρομῆς καὶ αὐτὸς τὸ ὄνομα θύτης, ἀλλ' ὀρθῶς ἔπειτα ἐν τῷ Πίνακι (σ. 529) ἔγραψε Δανιήλ θύτης - ἱερεὺς Ἀγιοταφίτης. Ὁμοίως δ' ἐπηνώρθωσεν ὁ Κεραμεὺς ἐν τῷ ἀναδημοσιευθέντι ὑπ' αὐτοῦ παλαιῷ καταλόγῳ τῶν κωδίκων τοῦ μετοχίου τοῦ Παναγίου τάφου ὑπὸ τοῦ Χρυσάνθου² τὴν προσω- νυμίαν ῥακενδύτου τοῦ αὐτοῦ Δανιήλ, ἣν εἶχεν ἀνεπιστάτως γράφει Ῥακενδύτου ὁ κ. Σάθας, ὅτε πρῶτον ἐξέδωκε τὸν κατά- λογὸν ἐκεῖνον³.

Ὁ δὲ ἄλλως εὐπαίδευτος ἐν ἀρχαιοτέροις χρόνοις βιβλιοθη- κάριος τῆς ἐν Ὁξωνίῳ Βοδληιανῆς Coxe, ὅστις ὑπῆρξεν ὁ ἀνά- δοχος τοῦ Μελανίου Κοκκίνου, ἀνεδείχθη πατὴρ καὶ τοῦ ἀν- υπάρκτου συγγραφέως Πόντου Εὐγαμενοῦ. Ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. CCXLII κώδικι τῆς εἰρημένης βιβλιοθήκης ἐν φ. 268^a κ. ε. περιλαμβάνεται κατὰ τὸν κατάλογον τοῦ Coxe⁴ Πόντος Εὐ- γαμενός ἐκ τῆς ὁμιλίας τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀθανα- σίου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας, ἐκ τοῦ λόγου τῆς Ὑπα- παρτῆς. Ὡς ἐξῆς δὲ μεταφράζει ταῦτα ὁ Coxe: Quaedam ex Athanasii homilia in occursum Domini a Pontio Eugameno confecta. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ Πίνακι τῶν περιεχομένων δις μνη- μονεύεται ὁ Πόντος Εὐγαμενός ὡς συγγραφεὺς, ἐν μὲν σ. 916 ἐν λ. ATHANASIVS Quaedam . . . e Pontio Eugameno, ἐν δὲ σ. 129 EUGAMENUS Pontus. Ἀλλ' ἡ παρανόησις εἶνε σα-

¹ Τόμ. Δ' σ. 442.

² Ἱεροσολυμιτικὴ βιβλιοθήκη Τόμ. Δ' σ. 455.

³ Μεσαιωνικὴ βιβλιοθήκη Τόμ. Α' σ. 292.

⁴ Coxe Catalogi codicum manuscriptorum bibliothecae Bodleianae pars prima. Ἐν Ὁξωνίῳ. 1853 σ. 798,37.

φῆς εἰς τὸν Ἕλληνα ἀναγνώστην. Τὸ μὲν *Εὐγαμενός* εἶνε παρανεγνωσμένον ἀντὶ τοῦ *εὐγαλμένος*, τὸ δὲ πόντος τὸ καὶ ποῦντος ἄλλως λεγόμενον εἶνε λέξις ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ *runio* εἰλημμένη, ἧς γίνεται σπανία χρῆσις ἐν τῇ ἐννοίᾳ χωρίου. Ἄρα πόντος *εὐγαλμένος* ἐκ τῆς ὁμιλίας τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου σημαίνει χωρίον ληφθὲν, ἀποσπασθὲν ἐκ τῆς ὁμιλίας ἐκείνης.

Ὁ αὐτὸς δὲ *Coxe* ἀνέγραψεν ἐν τῷ Καταλόγῳ τῶν ἑλληνικῶν κωδικῶν τοῦ ἐν Ὁξωνίᾳ κολλεγίου *Lincoln* ἐν τῇ περιγραφῇ τοῦ ὑπ' ἀρ. 10 κώδικος ὡς κτήτορα, εἰς ὃν ἀνήκε ποτε τὸ χειρόγραφον τοῦτο, τὸν ἀνύπαρκτον **Παντέκτον**. Ἄλλ' ἰδοὺ πόθεν ἡ παρανόησις, καθ' ἣ ἐξηκρίθωσα μελετήσας τὸν κώδικα ἐν ἔτει 1876. Ἐν τῷ παραφύλλῳ τῷ καλύπτοντι τὸ ἐν ἀρχῇ ξύλινον κάλυμμα τοῦ χειρογράφου ἀναγινώσκονται αἱ λέξεις *Ἀντιόχου τοῦ Παντέκτου*, ἐπονται δὲ διάφορα ἀποφθέγματα, οἷον *Τὸ κατακρίνειν τὸν πλησίον... + εἶπε γέρον...* + *Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Μωσῆς . . .* Εἶνε ἄρα τούτα ἀποφθέγματα εἰλημμένα ἐκ τοῦ Πανδέκτου τῆς Ἁγίας Γραφῆς, συλλογῆς γραφείσης ὑπὸ Ἀντιόχου τοῦ Σαββαΐτου, μοναχοῦ τοῦ ἐβδόμου αἰῶνος· τοῦ βιβλίου δὲ τούτου ἐγένετο κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας πυκνὴ χρῆσις ὑπὸ τῶν μοναχῶν, ὑφ' ὧν ὠνομάζετο μονολεκτικῶς Πανδέκτης, Πανδέκτη ἢ καὶ Παντέκτης¹.

Πλάνης δὲ γέννημα εἶνε καὶ ὁ **Μουλάτας**, ὃν ἀντικατέστησεν ἀντὶ τοῦ μούλτου, ἤτοι τῆς ἀποστασίας, ὁ Ἐμμανουήλ *Bekker*² ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τοῦ εἰς τὴν ἀποστασίαν τοῦ Μανιάκη πειθήματος, ὅπερ ἐξέδωκα ἐν τοῖς ἐμοῖς Ἱστορικοῖς μελετήμασι.

Ἀνύπαρκτος δὲ εἶνε καὶ ὁ **Βασίλειος Βρείκτιος**, οὗ μνημονεύει ὁ Γρηγορόβιος ὡς ἐξορισθέντος εἰς Ἀθήνας μετὰ τοῦ ἐπισκόπου *Εὐχαΐτων* Θεοδώρου τοῦ Σανδαβαρηνοῦ τῷ 887 ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Λέοντος τοῦ σοφοῦ³. Ἀλλὰ, καθ' ἣ

¹ Ἴδε τὸ σημείωμά μου ἐν τῷ ὑπ' ἐμοῦ μεταφρασθέντι καὶ κλουτισθέντι Ἐγχειριδίῳ παλαιογραφίας τοῦ **Θόμψωνος** σ. 107.

² *Anecdota Graeca* Τόμ. Γ' σ. 1089 ἐν σημ.

³ *Gregorovius* Geschichte der Stadt Athen im Mittelalter Τόμ. Α' σ. 156.

ἤδη ἐπηνώρθωσα ἐν τῇ ἐμῇ μεταφράσει τῆς συγγραφῆς τοῦ Γέρμανου ἱστοριογράφου ¹, ὁ ἀνεψιὸς οὗτος τῆς αὐτοκρατείας Ζωῆς Βασιλείος οὐδαμῶς ἐπωνομάζετο Ἐπεικτὸς ἢ Ἐπεικτος. Ἐν τοῖς μετὰ τὸν Θεοφάνη συγγραφεύσιν ² ἀναγινώσκομεν τάδε· Συμφιλιούται δ' ὁ ἐπεικτῆς Βασιλείος τῷ κουδικουλαρίῳ Σαμωνᾷ τῷ ἐξ Ἀγαρηνῶν. Μεταφράζεται δ' ἐν ταῖς ἐκδόσεσι τῆς Βυζαντιδὸς τὸ ἐπεικτῆς τοῦτο, ὅπερ προφανῶς δὲν εἶνε ὄνομα γένους, διὰ τοῦ exactior, ταῦθ' ὅπερ ληπτέον ὅχι ἐν τῇ ἐννοίᾳ εἰσπράκτορος, ἀλλ' ἐπιστάτου δημοσίων φόρων ³.

Ἀνάλογον δὲ εἶνε καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Ἰωάννου Μαγκλαβίτου, βιβλιογράφου γράψαντος περὶ τὸ 1128 τὴν Βιενναῖον Theol. Gr. CXXIX Ἰωάννου τοῦ Χρυσσοστόμου ⁴. Τοῦτον κακῶς ἐνόμισεν ὁ Montfaucon ⁵ καὶ τούτῳ ἐπόμενος ὁ Gardthausen ⁶ ὡς ὄντα τὸ γένος Μαγκλαβίτην, καθ' ὅτι οἱ μαγκλαβίται ὧν εἰς ἦτο καὶ οὗτος ὁ Ἰωάννης, ἀπετέλουν σῶμα φυλάκων φερόντων μαγκλάβια (manus clavus), ἦτοι ἱμάντας ⁷. Ἐχομεν δὲ καὶ μαγκλαβίτας τῆς Μεγάλῃς ἐκκλησίας, ἦτοι τῆς Ἁγίας Σοφίας, περὶ ὧν ὀρθῶς εἶπεν ὁ Schlumberger, ὅτι ἦσαν ἀνάλογοι πρὸς τοὺς θυρωροὺς (suis) τῶν μεγάλων μητροπόλεων τῆς Ἑσπερίας ⁸. Περιεσώθη δὲ καὶ μολυβδόβουλλον Κωνσταντίνου τοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ μαγκλαβίτου τῆς Μεγάλῃς ἐκκλησίας ⁹.

Καὶ ἄλλος δὲ τις μαγκλαβίτης πιθανῶς ἐξελήφθη ὡς Μαγκλαβίτης. Εἶνε δὲ ὁ οὗτος ὁ Λέων (Leo) Manclave, οὗ ποιεῖται

¹ Τόμ. Α' σ. 223 ἐν σημ. 2.

² Ἐκδ. Βόννης σ. 362, 17.

³ Κωνσταντίνος Πορφύρογέννητος ἐν Ἐκθέσει βασιλείου τάξεως σ. 459, 6.

⁴ Lambecius Comment. ἐκδ. Kollar Τόμ. Δ' σ. 189.

⁵ Montfaucon Palaeographia Graeca σ. 59 καὶ 100.

⁶ Griechische Paläographie σ. 325.

⁷ Ἰδε Schlumberger Sceaux en plomb de chefs des manglavites impériaux à Byzance ἐν Annuaire de la Société française de Numismatique et d'Archéologie Τόμ. Γ' (1882) σ. 120 κ. ἐ. καὶ Πίν. II.

⁸ Bulletin de correspondance Hellénique Τόμ. Ζ' (1883) σ. 174.

⁹ Schlumberger Sigillographie de l'empire Byzantin σ. 131.

μνείαν ὡς βιβλιογράφου Παρισιακοῦ κώδικος τῆς συλλογῆς Colbert ó Montfaucon¹. Ἀλλὰ τὸν κώδικα τοῦτον δὲν εὕρισκω ἀναγεγραμμένον ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ Omonpi ἐκδεδομένῳ καταλόγῳ τῶν ἐλληνικῶν χειρογράφων τῆς Ἐθνικῆς βιβλιοθήκης τῶν Παρισίων.

Οὐχ ἦττον φαίνεται, ὅτι ἡ προσωνυμία Μαγκλαβίτης ἀπέβη σὺν τῷ χρόνῳ ὄνομα οἰκογενειακόν. Τοῦτο τοῦλάχιστον συμβαίνει ἐν τῷ προσώπῳ ἄλλου Ἰωάννου Μαγκλαβίτου τοῦ γράφαντος τῷ 1320 τὸν ὑπ' ἀρ. 352 Σιναϊτικὸν κώδικα τὸν περιέχοντα τοὺς λόγους Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου μετὰ τῶν ὑπομνημάτων Νικήτα τοῦ Σερρῶν. Ἐν στίχοις τοῦ βιβλιογράφου τούτου σωζομένοις ἐν τέλει τοῦ κώδικος βλέπομεν αὐτὸν ὀνομαζόμενον

Ἰωάννην τ' ὄνομα, τὸ ἐπίκλην Μαγκλαβίτης

καὶ κατωτέρω

ἑμοῦ τοῦ παναθλίου καὶ οἰκτροτάτου τάλανος
Ἰωάννου δὲ τ' ὄνο[μα], τοῦ Μαγκλαβίτου λέγω².

Ἐνταῦθα αἱ λέξεις τὸ ἐπίκλην δηλοῦσι ῥητῶς οἰκογενειακὸν ὄνομα, οὐδὲ δύνανται νάναφέρωνται εἰς ἀπλήν προσωνυμίαν, ἀφ' οὗ μάλιστα ἐκ τῶν λέξεων παναθλίου καὶ οἰκτροτάτου τάλανος, αἵτινες ἄλλως εἶνε ἐφθαρμέναι ἢ παρανεγνωσμέναι, ὡς διδάσκει τὸ μὴ εὐοδοούμενον μέτρον, γίνεται σαφές, ὅτι ὁ γράψας ἦτο μοναχός, ἄρα οὐχὶ μαγκλαβίτης.

Καὶ ἄλλο δὲ ὄνομ' ἀρχῆς ἐξελήφθη ἀντὶ ὀνόματος γένους. Ὁ Brosset ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τῆς Ἀρμενίας καὶ ὁ Ἀρμένιος ἱστορικός Tchamtehian ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐπὶ Βασιλείου τοῦ Βουλγαροκτόνου καταδιώξεως τοῦ βασιλέως τῶν Ἀρμενίων Γεωργίου (Κεθγκί) ποιοῦνται μνείαν μαγίστρου καλουμένου Kaniklé.

¹ Palaeographia Graeca σ. 102.

² Gardthausen Catalogus codicum Graecorum Sinaiticorum σ. 78.

Ἄλλὰ τὸ ἀνύπαρκτον τοῦτο ὄνομα προῆλθεν ἐκ παρανοήσεως τοῦ συγγραφέως, ὅστις ἐχρησίμευσεν ὡς πηγὴ εἰς τοὺς ιστοριογράφους τούτους τῆς Ἀρμενίας. Εἶνε δ' οὗτος ὁ Στέφανος Ταρωνίτης (Aron hīg) παρ' ᾧ γίνεται λόγος περὶ τινος magistros du Kaniklion κατὰ τὴν γαλλικὴν μετάφρασιν τῆς συγγραφῆς τοῦ Ἀρμενίου χρονογράφου. Ἄλλὰ κανίκλειον ἦτο τὸ μελανοδοχεῖον τοῦ αὐτοκράτορος, καὶ μάγιστρος ἐπὶ τοῦ κανικλείου εἶνε προξενυμία τῆς οἰκείας ἀρχῆς, ἐξ ἧς παρανοηθείσης ἀπέρρευσε ἐσφαλμένως τὸ ἀνύπαρκτον οἰκογενειακὸν ὄνομα **Κανίκλειος**¹.

Ἄλλ' ἐν τούτοις αὐτὸς ὁ τὸ πταῖσμα τοῦτο ἐπανορθώσας πολυμαθέστατος περὶ τὰ βυζαντιὰ πράγματα κ. Schlumberger ὑπέπεσεν εἰς ἄλλο σφάλμα, γράψας ἐν τῇ περὶ Ἀλμουγαδάρων συγγραφῇ τάδε· Un autre haut fonctionnaire impérial fut delivré du même supplice par le dévouement d'une dame de qualité nommée Gorgo. qui, pour le sauver, rémit au mégaduc la somme considérable de mille sous d'or². Τὰ συμβάντα, περὶ ὧν πρόκειται ἐνταῦθα, ἀναφέρονται εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Καταλωνίου Ρογήρου Δεφλὸρ ἐν ἔτει 1305 κατάληψιν τῆς Μυτιλήνης, εἰς ἣν εἶχε φύγει ὁ τὴν Ἄσσον τῆς Τρωάδος κατέχων Μαχράμης μετὰ τῶν περὶ αὐτόν. Ἀγόμενος δὲ ὁ Ρογήρος ὑπὸ δεινῆς πλεονεξίας ἠπειλεῖ θάνατον κατὰ τοῦ Μαχράμη καὶ τινος ἄλλου ὃς προενεργηκῶς δημόσια τὰ ἐξ ἐκείνων κέρδη ἐν χιλιάσι καὶ μίλιστα εἰσεπράττετο, ἀπαιτῶν παρ' αὐτῶν μεγάλα λύτρα. Τέλος δὲ κατὰ τὸν διηγούμενον ταῦτα Παχυμέρην ὡς γοῦν βραδεῖς ἐφαίροντο οἱ μὴ ἔχοντες περὶ τὴν ἀπόδοσιν, αὐτῆς ὥρας προστάσσει ἐπ' ὄψει θατέρου κατατομεῖσθαι θάτερον τὸν Μαχράμην, καὶ ὁ μακελλικὸς φοιτῆς παρευθὺς καὶ τὸ ξίφος ἔτοιμον εἰς ἀναίρεσιν· τὰς γὰρ τῆς κεφαλῆς τρίχας ἰμάσι δεθείς, εἶτα δ' ἐκταθείς ἐπὶ τοῦ

¹ Τὸ σφάλμα ἐπηνώρθωσεν ἤδη ὁ Schlumberger (Basile le tueur des Bulgares σ. 486 σημ. 2).

² Expédition des Almogavares, Ἐν Παρισίοις, 1902 σ. 97.

φιτροῦ καὶ καρτερῶς πεισθεὶς, ὥστε καὶ τοὺς σπονδύλους τοῦ τραχήλου ἐκλυθῆναι τῆς φρυσικῆς ἀρμογῆς, οὕτως ἀθλίως καὶ τὴν τομὴν δέχεται. Καὶ τὸ συμβὰν θατέρῳ θεασαμένῳ Γοργῶ τίς ἦν ἀπολιθοῦσα (γρ ἀπολιθοῦσα) τὸν δειλαιοῦν, καὶ πικρὸν κλαίει, καὶ ποτιᾶται πρὸς Γενουίτας, καὶ τὴν ζωὴν χιλιοστὴν χρυσίων παρ' ἐκείνων περιποιεῖται¹. Οὕτως ἂ μὲν Μαχράμης δὲν ἠδυνήθη νάποφύγη τὸν θάνατον, ἀλλ' ὁ ἀνώνυμος συγκατάδικος αὐτοῦ, καταληφθεὶς ὑπὸ δέους ἐπὶ τῷ φόνῳ τοῦ Μαχράμη, κατώρθωσε νὰ σωθῆ, δανεισθεὶς τὴν τελευταίαν ὥραν παρὰ τῶν ἐν τῇ νήσῳ παρεπιδημούντων Γενουησιῶν χίλια ὑπέρπυρα, ἅτινα προσήνεγκεν ὡς λύτρα εἰς τὸν ὠμὸν Καταλώνιον στρατηλάτην. Οἱ Γενουήσιοι λοιπὸν ἔσωσαν τὸν ἀνώνυμον εἰσπράκτορα καὶ ὄχι ἢ ἀνύπαρκτος δέσποινα Γοργῶ. Προφανῆς δὲ εἶνε ἢ ὑπὸ τοῦ κ. Schlumberger³ παρανόησις τοῦ χωρίου τοῦ Παχυμέρους, δεστικ δὲν ἀναφέρει τὴν σωτηρίαν εἰς ἐπιφανῆ κυρίαν καλουμένην Γοργῶ, ἀλλὰ λέγει μόνον, ὅτι τὸ φοβερόν θέαμα τῆς κατατομήσεως τοῦ Μαχράμη πρὸ αὐτῶν τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ εἰσπράκτορος ὑπῆρξεν εἰς τὸν δειλαιοῦν ἐκεῖνον τὸν θεώμενον αὐτὴν ὡς τις Γοργῶ, ὡς τις ἄλλη ἀποτετμημένη κεφαλὴ Μεδοῦσης ἀπολιθοῦσα τὸν θεατὴν. Ὅρθῶς δ' ἐνόησε τὸ χωρίον καὶ ὁ Πέτρος Ποσσίνος μεταφράσας λατινιστὶ ὧδε: *Id spectaculum in alio pariter damnato vim habuit qualem esse aiunt Medusæ Gorgonis, quam qui vident lapidescunt.*

Ἄνυπαρκτος δ' εἶνε καὶ ὁ Πολυάνδριος, ὃν εὐρίσκομεν ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ Lagarde ἐκδόσει τῶν ἔργων τοῦ Ἰωάννου Εὐχαΐτων. *Εἰς Πολυάνδριον* ἐπιγράφει ἐν τῶν ἐπιγραμμάτων τοῦ μητροπολίτου ὁ τᾶλλα σοφὸς ἐκδότης². Ἄλλὰ γραπτέον *Εἰς πολυάνδριον*, ὡς ἐμφαίνει τοῦ ἐπιγράμματος ἡ ἔννοια. Τὸ ὄρ-

¹ Παχυμέρους ἐκδ. Βόννης Τόμ. Β' σ. 438,15-439,5.

² *Johannis Eucharitorum metropolitæ quæ in codices Vaticano Græcæ 676 supersunt.* Ἐν Γουτίγγη. 1882 σ. 23 ἀρ. 42.

θόν δ' ἄλλως ἔγραψεν ὁ Lagarde, παραλαβὼν παρὰ τοῦ Kollar, ἐν σ. 219 τῆς ἐκδόσεως (ἀρ. ΧΕVI) ἐνθ' ἀνέγραψε τὰ περιεχόμενα τοῦ Βιενναίου κώδικος Theol. CCXI τοῦ περιέχοντος τὰ ποιήματα τοῦ Ἰωάννου.

Ἀνάγνητος δὲ πρὸς τρυφεροὺς ἔρωτας εἶνε ὁ Ἀλλέμωνος τοῦ Coxe, ὃν ἐδημιούργησεν ἐκ τῆς παρανοήσεως ἢ παραγωγώσεως τοῦ πρώτου στίχου, δι' οὗ ἄρχεται δημῶδες στιχοῦργημα τοῦ κώδικος Baroccianus 216 τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Ὁξωνίου, ἔχοντος ὡδε· Ἀλλέμωνον ἢ τάλαινα πῶς ἄρξωμαι τοῦ λόγου; Ἄφ' οὗ ἡ θρηνηδοῦσα παρίσταται ὡς γυνή, τί φυσικώτερον εἰς τὸν παρανοήσαντα τὸ δλον βιβλιοθηκάριον ἢ νὰ νομίσῃ, ὅτι ἡ πρώτη λέξις τοῦ στίχου ἢ κακῶς γεγραμμένη ἢ παραγνωσθεῖσα ἀντὶ τοῦ ἀλλοίμονον δηλοῖ τὸν σκληρὸν ἐραστήν, ὃν ἔδυσπάθει ἐρῶσα ἢ τάλαινα; Διὸ τὸ στιχοῦργημα τοῦτο ἐνεγράφη εἰς τὸν κατάλογον τῶν χειρογράφων τοῦ Ὁξωνίου ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Θρῆνος κόρης τινὸς περὶ τοῦ ἐραστοῦ Ἀλλεμώνου» (Quaerimonia ejusdem puellae de amatore suo Alemono)¹. Οὐχ ἤττον ἀξίον σημειώσεως εἶνε, ὅτι ὑπάρχει παρ' ἡμῖν οἰκογενειακὸν ὄνομα Ἀλλέμονος. Ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ἐφετεινῶν διδασκαλικῶν μεταβολῶν εὔρον ἀναγραφόμενον ἑλληνοδιδάσκαλον Α. Ἀλλέμονον.

Τί δὲ νὰ εἰπωμεν περὶ τοῦ ἁγίου Γεωργίου Πίκου; Καὶ ὁμως Gorgópiko (of George Piko) λέγεται ἐκ παρανοήσεως παρὰ τῷ Leake² καὶ Ecclesia D. Georgii Pici ἐν δημοσιεύμασιν ἐπιφανέσι, τοῖς Συντάγμασι τῶν ἑλληνικῶν καὶ τῶν ἀττικῶν ἐπιγραφῶν³, ἡ παλαιὰ λεγομένη μητρόπολις τῶν Ἀθηνῶν, ἡ σήμερον τιμωμένη ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Ἐλευθερίου, ἄλλοτε

¹ Coxe Catalogi codicum manuscriptorum bibl. Bodleianae pars prima σ. 360.

² The topography of Athens. σ. 262. Γερμ. μεταφρ. *Baiter-Sauppe* σ. 191.

³ C. I. G. Τόμ. Α' σ. 531 ἀρ. 919. C. I. A. Τόμ. Γ' μέρ. β' σ. 201 ἀρ. 3013. Πρὸς. *Aug. Mommsen Athenae Christianae* σ. 115. *Τάσσον Νερούτσον* (Χριστιανικαὶ Ἀθῆναι: ἐν Δελτίῳ Ἱστορ. καὶ ἔθνολ. ἑταιρείας Τόμ. Γ' σ. 83 ἐν σημ.),

δὲ τῆς Παναγίας Γοργοπήκου, ὅπερ ἐπώνυμον εἶνε παραφθορὰ τοῦ Γοργοπήκου, δι' οὗ παριστάνετο ἡ Θεοτόκος γοργῶς ἐπακούουσα τῶν δεήσεων τῶν δεαμένων. Τὸ αὐτὸ δ' ἐπώνυμον τῆς ἀθηναϊκῆς ἐκκλησίας καὶ ἄλλην προεκάλεσε παρανόησιν, τὴν τοῦ Γρηγοροδίου, ἔστις ἐνόμισεν αὐτὸ διασῶζον λείψανα τῶν περὶ τῶν Γοργόνων μύθων¹. Ἐν τούτοις δὲ καὶ ἀλλαχοῦ πλὴν τῶν Ἀθηνῶν εὕρισκομεν Θεοτόκον τὴν Γοργοπήκoon. Τραυτὴ ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει μονή, ἢ παρὰ τῷ Καντακουζηνῷ (Τόμ. Β' σ. 165,8), ἦν κακῶς λέγει Geoggericum ὁ Ducange² παρανοήσας τὸ ἐπώνυμον. Εἰς τὴν ὀρθὴν δ' ἐρμηνείαν ἐπλησίασεν ὁ Ἴταλὸς Menniti, ὀρθῶς μὲν ἀναγνοῦς

ΜΗΡ   ΘΥ

Η ΓΟΡΓΟ   ΕΠΗΚΟΟΣ

ἐρμηνεύσας δὲ διὰ τῶν λέξεων mater dei velox propitia τὴν ἐπιγραφὴν εἰκόνας τῆς Θεοτόκου βρεφοκρατούσης, εὕρισκομένης ἐν Μεσσήνῃ τῆς Σικελίας. Μανθάνομεν δὲ ταῦτα ἐκ σημειώματος τοῦ Villoison ἐν φ. 233 τοῦ κώδικος 23890 τοῦ Βρετανικοῦ μουσείου. Παρασημειώνει δὲ ὁ Γάλλος λόγιος εἰς τὴν μετάφρασιν τοῦ Menniti τάδε· seroit ce parήγορος, patronne qui intercède?

Πλάσμα δὲ παρανοήσεως εἶνε καὶ ὁ Ἀθηναῖος ἱατρός τῶν μέσων αἰώνων **Νομάχλωμος**. Ἐδημιούργησε δὲ καὶ τοῦτον ὁ Montfaucon³, περιγράφων τὸν ἱατρικὸν κώδικα τῆς Ἐθνικῆς βιβλιοθήκης τῶν Παρισίων ὑπ' ἀρ. 2243 καὶ ὡς ἐξῆς ἀντιγράφας τὴν ἀρχὴν τοῦ σημειώματος, ἐξ οὗ ἐμάθομεν τὸ ὄνομα τοῦ ἐν ἔτει 1339 γράψαντος τὸν κώδικα ἐκεῖνον Κοσμά Καμήλου τοῦ ἱερέως· Ἐπληρώθη δὲ τὸ παρὸν ἱατρικὸν βιβλίον

¹ Gregorovius Geschichte der Stadt Athen Τόμ. Β' σ. 349 σημ. 3. Ἴδ. τὰς ἐμὰς ἀντιπαρατηρήσεις ἐν Ἑλλ. μεταφρ. Τόμ. Β' σ. 356 σημ. 3.

² Constantinopolis Christiana ἐκδ. 1729. Βιβλ. Δ' σ. 109.

³ Montfaucon Palaeographia Graeca σ. 70.

ὑπὲρ ἐξόδου καὶ μόχθου πολλοῦ κάμου Δημητρίου ἱατροῦ τοῦ Νομαχλώμου. Ἄλλ' ὁ κ. Oumont. ὅστις ἐξέγραψε τὸ σημείωμα ἐκεῖνο πιστῶς μετὰ πάντων τῶν λαθῶν τοῦ βιβλιογράφου, τὰς τελευταίας λέξεις ἐξέδωκεν ὧδε· Δημητρίου ἱητροῦ ἀμαρτολοῦ τούνομα Χλωμοῦ¹. Ἀπλούστατα δὴ διὰ τοῦ κακοῦ χωρισμοῦ τῶν λέξεων τούνομα Χλωμοῦ ὁ Χλωμός ἐγένετο Νομαχλωμός.

Ἐν δὲ τῷ ὑπ' ἀριθ. 136 κώδικι τοῦ Ἰωάννου Χρυσοστόμου τῷ ἀποκειμένῳ ἐν τῇ Δημοτικῇ βιβλιοθήκῃ Biblioteca comunale) τῆς ἰταλικῆς Φερράρας εὑρηται σημείωμα, καθ' ὃ ὁ προστάτης, ἦτοι ἡγούμενος, μονῆς τινος Ἰγνάτιος προστάτει τινὶ ἰζηρῷ ῥακενδύτη γραφῆναι ταύτην τὴν δέλτον. Τὸ ἀνορθόγραφον ἐπίθετον, ὅπερ οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ τὸ ποιητικόν οὐζυρός τὸ σημαῖνον τὸν ἄξιον οἴκτου, τὸν ἐλεεινόν, ὅπερ ὁ μοναχὸς βιβλιογράφος μετεχειρίσθη ὁμοῦ μετὰ τοῦ ἤδη γνωστοῦ ἡμῖν ῥακενδύτης χάριν ἐνδείξεως ἄκρας χριστιανικῆς ταπεινότητος, παρανοήσας ὁ τὸν κατάλογον τῶν χειρογράφων τῆς βιβλιοθήκης ἐκείνης συντάξας ἰταλὸς Martini. ἐνόμισε σημαῖνον τὸ ὄνομα τοῦ γράψαντος τὸν κώδικα. Οὕτως ἐπλάσθη ὑπ' αὐτοῦ βιβλιογράφος Ἰζηρός ῥακενδύτης· ἡ δὲ σύγχυσις ἐγένετο ἔτι μείζων διὰ τῆς προτεινομένης διορθώσεως τοῦ ῥακενδύτης εἰς Ῥακενδύτης².

Ἀνύπαρκτος δ' εἶνε καὶ ὁ Θεόδωρος Βροντόχιος, ὃν ἐπλάσεν ἐξ ἀνεπιστασίας ὁ Ἐμμανουήλ Miller. Μεταξὺ τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθέντων ποιημάτων τοῦ Μανουήλ Φιλῆ εὑρηται στίχοι « ἐπιτάφιοι » εἰς ἄνδρα μὴ ὀνομαζόμενον ἐν τῇ ἐπιγραφῇ, ὅστις ἐν τῷ κειμένῳ τοῦ ποιήματος ὀνομάζεται Παχώμιος τὸ

¹ Fac-similés des manuscrits Grecs datés de la Bibliothèque Nationale du IX au XIV siècle. Ἐν Παρισίῳ 1891. Εἰσαγωγῆς σ. 17 ἐν τοῖς περὶ τοῦ Πίν. LXXIII Ἠβλ. Σπυρ. Π. Λάμπρου Ἀθηναῖοι βιβλιογράφοι ἐν Ἐπετηρίδι Περνασσού Ἔτ. 5' (1902) σ. 172 κ. ἑ. (ἰδίου τεύχους σ. 16 κ. ἑ.).

² Martini Catalogo di manoscritti Greci esistenti nelle biblioteche Italiane Τόμ. Α' σ. 341 ἐν τῷ Πίνακι ἐν ᾧ ἀναγινώσκωμεν Ἰζηρός ῥακενδύτης (num Ῥακενδύτης?).

θαῦμα τῶν Δωριέων. Γίνεται δὲ λόγος περὶ κτίσματός τινος αὐτοῦ καὶ μνημονεύεται σὺν τοῖς ἄλλοις ὡς πρωτοσύγκελλος. Τέλος δ' ὁ ποιητὴς παρίστανει τὸν θανόντα λέγοντα¹

καὶ τοῦ βίου μάνθανε τὴν ἀπιστίαν
τὸν Βροντοχίου δεῦρο νεκρὸν με βλέπων.

ὑποσημειώνει δὲ ὁ Miller εἰς τὸ χωρίον τοῦτο τάδε· *Brontochios cognomen Theodori ejusdam invenitur ap. Montfaucon Palaeogr. σ. 67¹.*

Ἀλλὰ τί ἀναγινώσκουμεν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Παλαιογραφίᾳ τοῦ Montfaucon, εἰς ἣν παραπέμπει ὁ Miller; Τὸ ἐκ τοῦ Παρισιακοῦ κώδικος Regius 2334, σήμερον φέροντος ἀριθμὸν 708, σημεῖωμα τοῦ βιβλιογράφου ἔχει ὥδε· Ἐγγραφή ἢ παροῦσα βιβλος ἢ κατὰ Ἰωάννην (Χρυτόστομον) κελεύσει μὲν καὶ ἐξόδω τοῦ παροσιωτάτου καθηγουμένου τῆς παρσέπτου μονῆς τῶν ἀγίων καὶ θαυματουργῶν Θεοδώρων τοῦ Βροντοχίου· χειρὶ δὲ εὐτελοῦς νομικοῦ τοῦ Βασιλάκη ἐν ἔτει ρωδ' ινδ. θ' (=1299)² καὶ ἐτελειώθη μηνὶ Ἰουλίῳ ια', ἡμέρᾳ Τετάρτῃ τῆς ἐβδομάδος ὥρα ἕκτη. Ἀξία δὲ παρατηρήσεως εἶνε ἡ σημείωσις τοῦ Omont, καθ' ἣν τῆς ὑπογραφῆς ταύτης προηγείται ἑμμετρος εὐχή τοῦ βιβλιογράφου ἔχουσα ἀκροστιχίδα Παχωμίω Βροντηχίτη (γρ. Βροντοχίτη) Βασιλάκης.

Ἡ παρανόησις εἶνε ἀληθῶς ὀεινή. Τὸ ὄνομα τῆς μονῆς, ἣτις ὀνομάζεται ῥητῶς καὶ σαφῶς, ἐξελήφθη ἀντὶ ὀνόματος ἀνδρός, ὁ δὲ ἀνύπαρκτος Θεόδωρος Βροντόχιος ἐθεωρήθη ἐπέχων ἐν τοῖς στίχοις τοῦ Φιλῆ τὴν θέσιν τῆς αὐτῆς μονῆς. Διότι πράγματι εἰς τὸν κτίστην τῆς μονῆς ταύτης Παχώμιον ἀναφέρει-

¹ *Miller* Manuelis Philae Carmina. Τόμ. Α' σ. 279.

² *Omont* Fac similés... du IX au XIV siècle. Ἐν Παριείοις. 1891, Εἰσαγωγῆς σ. 14 ἐν τοῖς περὶ τοῦ Πίνακος LXIX. Αὐτόθεν παρέλαβον τὸ σημεῖωμα ὡς ἔχει ἀπεχλασμένον τῶν παρὰ τῷ Montfaucon ἀντιγραφικῶν σφαλμάτων. Ἐπισημώθησα δὲ μόνον εἰς Θεοδώρων τὸ παρὰ τῷ Omont κακῶς ἔχον Θεοδώρου.

ται τὸ ἐπιτάφιον ἐπίγραμμα τοῦ Φιλῆ¹. Εἶνε δὲ ἡ μὲν μονὴ αὕτη, περὶ ἧς πολλὰ θὰ γράψω ἐν προσεχεί μελλόντι, γνωστοτάτη τῶν ἐν Μυστρᾷ, ἧς τὸ ὄνομα προήλθεν ἀρχῆθεν πιθανώτατα ὄχι ἐξ ὀνόματος ἀνδρός, ἀλλ' ἐκ τοπωνυμίας, ὃ δὲ περιλάλητος αὐτῆς κτίστης Παχώμιος, ὃν εἶδουμεν ἐπονομαζόμενον ὑπὸ τοῦ Φιλῆ τὸ θαῦμα τῶν Δωριέων, ἧτοι τῶν Ἑλλήνων τῆς Πελοποννήσου, εἶνε νῦν εἴπερ ποτὲ γνωστὸς ἐκ τῶν ἐν Μυστρᾷ ἐπιγραφῶν, ἃς ἐξέδωκαν οἱ κ. κ. Κωνσταντῖνος Ζησιίου² καὶ ὀρθότερον κατοπιν ἀλλ' ὄχι ἀπταιστώσ ὃ κ. Γαβριήλ Millet³. Ἐν ταύταις ὃ μὲν Παχώμιος λέγεται ἀρχιμανδρίτης, πρωτοσύγκελλος Πελοποννήσου, κτίστης τῆς μονῆς τῆς ὑπεραγίας Θεοτοκου τῆς Ὁδηγητρίας τοῦ Βροντοχίου καὶ καθηγούμενος αὐτῆς⁴. Οἱ δὲ Ἅγιοι Θεόδωροι τοῦ Βροντοχίου μνημονεύονται τὸ μὲν πρῶτον ὡς μετόχιον⁵, εἶτα δὲ καὶ ὡς ἰδία μονὴ ἐν ἀποσπάσματι τινι χρυσοβούλλου ὑπὸ μόνου τοῦ Millet ἐκδοθέντος⁶. Καὶ ἡ εἰκὼν δὲ τοῦ Παχωμίου εὐρίσκεται ἐν Μυστρᾷ⁷.

Τοιαῦτα ἀνύπαρκτα ὀνόματα ὄσα ἔχω ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ καταλέξω ἐν ἐπιμέτρῳ τῆς πρώτης μου συλλογῆς. Εἰς ταῦτα δὲ δύναται νὰ προστεθῆ καὶ ἡ ἐν Χίῳ ἀνύπαρκτος πόλις Ὠχυρον, ἣν ἐγέννησεν ἡ παρανόησις τοῦ παρατατικοῦ ὠχύρου παρὰ τῷ Καντακουζηνῷ⁸.

¹ Τὸν Βροντοχίου σημαίνει τὸν ἡγούμενον τοῦ Βροντοχίου. Ἡ χρῆσις εἶνε μὲν σπανία ἐν τῷ μεσαιωνικῷ λόγῳ, ἐν ᾧ συνηθέστατα οὕτω δηλοῦνται οἱ ἐπίσκοποι, ἀλλ' ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ παραδείγματα τῆς παραλείψεως τῆς λέξεως ἡγούμενος, τῆς ἐπομένης εἰς τὸ ἄρθρον γενικῆς δηλούσης τὴν οἰκίαν μονήν.

² Ζησιίου Σύμμικτα. Ἐν Ἀθήναις 1892 σ. 18-74.

³ Gabriel Millet Inscriptions Byzantines de Mistra ἐν Bulletin de correspondance Hellénique Τόμ. ΚΓ' (1899) σ. 97-156 καὶ ἐν ἰδίῳ τεύχει ἔχοντι τὴν αὐτὴν σελίδωσιν.

⁴ Millet ἐνθ' ἀν. σ. 102, 26. 108, 22. 112, IV, 1, 113, 14. 115, V. 1. 118, 33.

⁵ Millet ἐνθ' ἀν σ. 103, 25. 110, 37. 112.

⁶ Ἐνθ' ἀν. σ. 118, VI. Ἴδὲ ἐπιγραφὰς ἐκ τῶν Ἁγίων Θεοδώρων τοῦ Βροντοχίου παρὰ τῷ Ζησιίου ἐνθ' ἀν. ἀρ. 23 καὶ Millet ἐνθ' ἀν. σ. 121.

⁷ Ζησιίου Σύμμικτα σ. 41

⁸ Νέου Ἑλληνομνημονος Τόμ. Α' σ. 241.